

Stupavan

VYDÁVA MESTO STUPAVA

ČÍSLO 4/98

APRÍL 1998

27. máj - Challenge Day - Deň výzvy 1998

Na slovičko...

Mesto Stupava sa opäť zapojilo do národnej súťaže športového podujatia Challenge Day - Deň výzvy 1998. Už vieme, že našim partnerským mestom - športovým súperom je mesto Tisovec / 4286 obyvateľov/ patriace do okresu Rimavská Sobota. Podobne ako v minulom roku pôjde o to, aby sa čo najviac obyvateľov mesta zapojilo do aktívneho pohybu a športovania, a to aspoň na 15 minút. Tých pätnásť minút športovania alebo pohybu je „predpísané“ minimum pre zdravý život človeka. Byť v pohybe znamená žiť. Byť v pohybe sa nemyslí byť v ustavičnom strese, časovej tiesni. Veď častokrát, keď ráno vstávame, máme tiesnivý pocit, že už máme sklz, že niečo nestihneme urobiť, vybaviť a dokázať. Nedokážeme sa zastaviť a myslieť chvíľu na seba a na svoje zdravie. Z pohľadu nášho zdravia na nás samotných sa vlastne nemáme dostatočne radi. Veď to sme len my, čo sa naháňame, čo si prikazujeme, nedoprajeme oddychu dokonca ani na pokojnú konzumáciu stravy.

Deň výzvy chce osloviť čo najviac ľudí všetkých vekových kategórií, sociálnych skupín, bez ohľadu na ich možnosti či fyzické dispozície. O nič menšie nejde, len o to, aby sme dokázali dostať svoje telo do pohybu, ktorý nám prospeje. Nebudú sa lámať rekordy, nebudú sa predvádzať módné odevy na športovanie, každý sám sebe, podľa svojich možností a schopností predvedie svoju vôľu a schopnosť urobiť krok ku svojmu zdraviu.

Deň výzvy je zároveň prejavom spolupatričnosti občana k svojmu mestu. Zapojením sa do športových podujatí, akceptovaním tejto myšlienky vyjadrujú svoj vzťah k mestu, ktoré súťaží s iným mestom práve o počet zúčastnených občanov. Znamená to, že zvláza mesto s väčšou podporou svojich obyvateľov. Veríme, že zvláza mesto Stupava, je to presne také isté pranie, s ktorým idú do súťaže Tisovčania.

Challenge Day - Deň výzvy dňa 27. mája naše spoločné nadšenie preverí.

Držme si palce!

Mestské kultúrne stredisko sa obracia na študentov i d'ajších občanov, ktorí majú záujem a sú ochotní pomôcť pri organizácii a zabezpečení podujatia Challenge Day 1998, aby sa prihlásili na tel. č. 5934312.

Romantický pohľad na stupavský kaštieľ (z 30. rokov)

V súčasnosti prebieha sanácia bývalej vodnej priekopy stupavského kaštieľa. Pre inšpiráciu uverejňujeme fotografiu, ako vyzerala pôvodná úprava. Okrem bohatej zelene tu boli aj fontány a kvetinové záhony. Povodeň spôsobila, že pôvodné ihličnaté stromy odumreli a s ich odstránením sa začala čistiť priekopa a prebiehajú záchranné práce na moste. Nakoniec aj taká povodeň môže priniesť niečo pozitívne.

Stretnutie občanov s primátorom a poslancami

V stredu 22. apríla sa v Kultúrnom dome uskutočnilo stretnutie občanov s primátorom a poslancami MsZ. Navyše na stretnutie prišli i ďalší hostia, a to z Okresného úradu v Malackách. Napriek tomu, že v čase stretnutia prebiehal napínavý hokejový zápas, o dianie v Stupave a o činnosť štátnej správy prejavilo záujem cca 70 občanov. Primátor v úvode informoval o aktivitách, ktoré mesto ako člen ZMOS-u podporuje smerom k legislatíve i k štátnej správe. Informoval o tom, že niektoré opatrenia, novely zákonov vo vzťahu k samospráve predkladané parlamentu vládou, sú namierené k obmedzovaniu samosprávnych funkcií obcí a tiež k takému prenosu funkcií a povinností, ktoré obce vzhľadom na svoje obmedzené možnosti a príjmy nie sú schopné uniesť. Zároveň privítal prednostku OÚ v Malackách Ing. Antóniu Hruzovú, ktorej odovzdal slovo. Prednostka uviedla, že štátna správa má záujem o starosti a problémy občanov i samospráv a v rámci svojho programu organizuje výjazdy na stretnutia s občanmi. Sleduje tým overiť si efektívnosť a kvalitu činnosti a pôsobenia jednotlivých odborov okresného úradu. Taktiež mnohé problémy nie sú dosta-

točne vysvetlené a občan častokrát adresuje kritiku úradníkom štátnej správy a možno aj neoprávnene. Okresný úrad funguje poldruha roka a prichádza čas zhodnotenia jeho pôsobenia i z hľadiska spokojnosti obyvateľov okresu. Informovala tiež o tom, že sa v Malackách stavia nová budova okresného úradu v objeme 70. mil Sk pre dvesto pracovníkov úradu. Stretnutia sa zúčastnili všetci vedúci 16-tich odborov okresného úradu. Stručne charakterizovala ich činnosť, kompetencie a predstavila prítomných pracovníkov. Prítomný bol aj zástupca prednostky p. Dobrovodský /ZRS/. Potom primátor otvoril diskusiu. So sťažnosťou a žiadosťou o okamžité riešenie vystúpila občianka z ulice Železničnej. Sťažovala si na malý záujem vyriešiť problém nadmernej hlučnosti a nedodržavania nočného pokoja i zásad občianskeho hospodárenia v súvislosti s prevádzkou skladu dreva pri železničnej stanici. Prevádzka skladu je podľa jej slov hlučná a ruší pokoj obyvateľov žijúcich na celej ulici. Sťažnosti, ktoré adresovala mestskému úradu, podľa jej názoru neboli dostatočne vyriešené, obrátila sa na okresný úrad. (dokončenie na strane 2)

Stretnutie občanov s primátorom a poslancami

(dokončenie zo strany 1)

Primátor informoval, že prebieha rokovanie s vedením firmy. Prednostka prisľúbila rýchly postup v tejto záležitosti a zároveň podotkla, že od 1.7.1998 bude zriadená Lesná správa v Malackách s pôsobnosťou na území okresu Malacky. Vytvorením tohto úradu skončí roztrieštenosť / momentálne firma i lesy spadajú pod riaditeľstvo v Smoleniciach/ a zároveň posilní vplyv a účinnosť rozhodnutí OÚ v Malackách. Ďalšia občianka žiadala, aby sa dopravnými značkami obmedzila rýchlosť i premávka nákladných automobilov a kamiónov po ulici Malackej. Sťažovala si na nadmernú hlučnosť a nepriemeranú rýchlosť áut idúcich po tejto komunikácii, ďalej sa kriticky vyjadrila k zníženiu príspevku na vývoz fekálií zo strany mesta, a tým spôsobené znevýhodnenie občanov žijúcich v tých častiach mesta, kde nie je vybudovaná kanalizácia. Pracovník OÚ konštatoval, že jediným riešením je obmedzenie rýchlostí, vzhľadom na to, že ide o komunikáciu 1. triedy, nie je možné obmedziť jej využívanie nákladnými autami. Situácia sa určite zmení po oprave cesty na dopravnou ťahu cez Pezinskú Babu, ktorá bola poškodená pri povodniach. Podľa primátora veľa nákladných áut využíva cestu cez Stupavu aj preto, že nemajú zaplatenú diaľničnú známku. Situáciu vyrieši diaľničný zvod, ktorý sa vybuduje smerom na Zohor. V súvislosti s budovaním kanalizácie v meste primátor konštatoval, že 50% domácností je napojených na kanalizáciu. Mesto v snahe odkanalizovať čo najviac domácností vzalo úver na budovanie kanalizačnej siete vo výške 15 mil. Sk, investuje do čistiarny odpadových vôd, odkúpilo ČOV na Jilemnického ulici, aby sa mohli na ňu napojiť priľahlé ulice mesta. Žiaľ finančné prostriedky nestačia na to, aby bola vybudovaná kanalizačná sieť v celom meste. Príspevok mesta Stupava na vývoz fekálií je jediným ústretovým krokom samosprávy k občanom na celom Slovensku. MsZ týmto chcelo zmierniť dopad nákladov na vývoz fekálií na občanov, ktorí nemajú možnosť napojiť sa na kanalizáciu a tiež predísť vypúšťaniu fekálií do potoka a znečisťovať tak životné prostredie. Náklady na príspevok však narástli do takých rozmerov, že začali byť pre rozpočet neúnosnou ťarchou. Zároveň rozdeľovanie príspevkov nebolo limitované

a nevedlo obyvateľov k úspornosti. Teraz sa postupuje tak, že občania majú možnosť získať príspevok na vývoz fekálií jedenkrát za dva mesiace. Výstavba kanalizácie bude pokračovať napojením Kolónie na ČOV a tiež s pomocou spoluinvestorov napríklad na Kremenicí, Slovenskej ulici a pri Elektrovođe. Finančné zdroje zo štátnych fondov sú pridelované v obmedzenom množstve, mesto zatiaľ získalo len 1 mil Sk z Fondu životného prostredia.

Občania sa tiež informovali o postupe pri odpredaji obecných bytov, kde im bolo vysvetlené, že odpredaj sa realizuje prostredníctvom firmy DUSPAMA a postupne sa zabezpečujú doklady a náležitosti a agenda potrebná k prevodu majetku. Ďalšie otázky sa týkali odstraňovania následkov povodne - rekonštrukcia komunikácie Hlavná ul. a jej financovanie. K tejto téme sa vyjadrila i prednostka, ktorá povedala, že z nákladov na odstraňovanie následkov povodne bolo 50% uhradených zo štátneho rozpočtu. Krajský úrad financoval vybudovanie kanalizácie v Domove dôchodcov, odvodnenie rybníka v parku a momentálne prebiehajú záchranné práce historicky cenného mostu vedúceho do kaštiela. Po zvládnutí kritického stavu, po opadnutí vody, nastúpil tím odborníkov, ktorý riešil technické a odborné záležitosti pri odstraňovaní škôd, teda i spôsob, akým bola komunikácia zrekonštruovaná.

Ďalšie otázky občanov smerovali k problematike zrušeného referenda o priamej voľbe prezidenta, k postupu plnenia podmienok pre riadnu prevádzku skládky odpadov v Stupave - Žabárni, k dobudovaniu kanalizácie v ďalších častiach mesta, k hromadnému výskytu potkanov na ulici Ružovej, k neutešenému technickému stavu školských zariadení v Stupave, k susedským vzťahom a sporom, ktoré sa riešia už niekoľko rokov atď.

S inšpiráciou na získanie peňazí do mestskej pokladnice prišla občianka z Kalvárskej ulice, ktorá navrhla, aby na tejto ulici hliadkovali policajti a vyberali pokuty za prekročenie rýchlostí.

Na záver primátor i prednostka poďakovali občanom za záujem i za pripomienky týkajúce sa samosprávy i štátnej správy.

Prítomní boli so stretnutím pravdepodobne spokojní a rozlúčili sa s potleskom.

- ps -

Predstavujeme mesto Tisovec

Súperom nášho mesta v národnej súťaži Challenge day 1998 je mesto Tisovec. Primátor mesta Stupava oslovil primátora mesta Tisovec s ponukou spolupráce nielen počas toho jedného dňa v oblasti športu, ale i v ďalších oblastiach kultúrneho, hospodárskeho a spoločenského života. Prinášame aspoň stručnú informáciu o histórii a súčasnosti Tisovca.

Tisovec - mestečko, rozkladajúce sa na brehu rieky Rimavy. Pomenovanie dostalo od stromu tis, ktorý sa tu v minulosti hojne vyskytoval. Najstaršie osídlenie lokality Tisovec spadá do mladšej doby bronzovej. Prvá, zatiaľ písomná zmienka o Tisovci je z roku 1334., a to v listine uhorského kráľa Karola Róberta, vydanéj 26. júna na Vyšehrade. Ťažké obdobie nastalo pre Tisovec po bitke pri Moháči v roku 1526. Mesto sa dostalo do bezprostredného susedstva Osmanskej ríše a Turci ho mnohokrát vyrabovali. V 17. a 18. storočí prežilo ďalšie pohromy a vojenské nájazdy. V Tisovci už oddávna existovali tzv. slovenské pece na zhusťovanie vyťaženej rúd. V nízkošachtovej nadzemnej peci tavili železo, ktoré sa dalo ihneď používať na výrobu predmetov. Koncom 16. storočia bol zriadený samostatný hámor. Novú železiareň postavil v roku 1689 Adam Kubín. V štyridsiatych rokoch 19. storočia bola tisovská pec najväčším producentom surového železa v Uhorsku. Železiarska výroba bola rozhodujúcim odvetvím Tisovca až do roku 1965, kedy bývalé Švermove železiarne zrušili a výrobu preniesli do Východoslovenských železiarní v Košiciach.

Z významných osobností, ktoré pochádzajú z Tisovca treba spomenúť predstaviteľa štúrovského obrodeneckého hnutia Dr. Štefana Marka Daxnera, botanika Václava Vraného, spisovateľku Teréziu Vansovú, klavírneho virtuóza Mariána Lapsanského, básnika Milana Krausa, politika Vladu Clementisa a ďalších. Tisovec bol známy intenzívnym kultúrnym a spoločenským životom na báze živého národného povedomia. V súčasnosti tu pôsobí stredná priemyselná škola a novovzniknuté evanjelické gymnázium s možnosťou získania klasického vzdelania v jazyku slovenskom a anglickom.

Tisovský chotár zasahuje i CHKO Muránska planina. K zaujímavostiam patria i jaskyne Tisovského krasu. Mestečko obklopené Slovenským rudohorím a chýrnou Muránskou planinou patrí do klenotnice neopakovateľných krás prírody Slovenska.

Lúčnica zožala ovácie

Farský úrad v Stupave v spolupráci s MsKS Stupava zorganizovali chrámový koncert Speváckeho zboru Lúčnica. Koncert bol venovaný ako poďakovanie všetkým, ktorí prispeli na obnovu cirkevných budov a pamiatok v meste a tiež na výstavbu Pastoračného centra. Ako v príhovore, na stretnutí v priestoroch Pastoračného centra, povedal vdp. F. Mikula - pastoračné centrum slúži stretávaniu sa veriacich a ich spoločenstva mimo bohoslužby, ale tiež všetkým obyvateľom mesta tak aby sa realizovali pastoračné ciele a zároveň upevňovali medzilidské vzťahy a rozvíjal kultúry a spoločenský život. Primátor v kostole poďakoval stupavskému vdp. farárovi F. Mikulovi za obrovskú silu a zanietenosť, s ktorou počas doterajšieho pôsobenia v Stupave dokázal povzbudiť ľudí k veľkým skutkom, ktoré sa stali symbolmi spoločenských zmien a obnovy spoločnosti. Slávnostný koncert bol dôstojným poďakovaním za pomoc, ochotu i obetavosť. Pod taktovkou dirigenta profesora Petra Hradila speváci predniesli zborové paralely od domácich i zahraničných autorov. Publikum, ktoré zaplnilo chrám do posledného miesta, si vypočulo skutočne majstrovský koncert, ktorý zožal búrlivý potlesk.

Mestské kultúrne stredisko pozýva na koncert chrámového zboru ADREMUS Z Vrábľov, ktorý sa uskutoční v rámci medzinárodného festivalu chrámových zborov AD UNA CORDA 98 dňa 1. mája 1998 od 19. 30 h vo farskom kostole v Stupave.

Mesto Stupava a Mestské kultúrne stredisko pozývajú na Slávnostný program ku Dňu matiek v nedeľu 10. mája od 16.00 hod. v Kultúrnom dome v Stupave.

V programe vystúpia deti materských škôl, žiaci Základnej školy a Základnej umeleckej školy v Stupave a tanečné súbory pri MsKS Stupava.

Ludia so psami versus Ludia bez psov ?

Možno sa niekomu bude zdať nadpis príliš drsný, dávať do kontrastu a proti sebe ľudí, ktorí majú svojho miláčika psa a tých, ktorí psa nemajú. Bohužiaľ na stránkach Stupavana sa na túto tému už popísalo veľa riadkov. Nikdy neboli namierené proti psíčkarom a proti psom, zatiaľ vždy len apelovali, a tak ako to v živote už býva, nepadli slová na úrodnú pôdu. Požiadali ma rodičia trinásťročného chlapca, aby som napísal o ich strastiach, ktoré prežívajú za posledný mesiac. Nechceli nikoho verejne napadnúť, nežiadajú ospravedlnenie ani prejavy obyčajného ľudského záujmu. Chcu len jedno, apelovať na majiteľov psov, aby si uvedomili, že všetko, i láska k zvieratu, má svoje pravidlá a hranice! Čo sa teda vlastne stalo? V piatok 27. marca t.r. išiel na bicykli ich syn Lukáš po Novej ulici. Zrazu z prekopu na neho vyskočil vlčiak a pohryzol ho do lýtku. Preľaknutý chlapec stratil balans a spadol z bicykla, zvierata sa na neho vrhlo a zúrivou rúchou nahoviac, a nielen tie. Krkom i kopaním sa našťastie podarilo psa zahnať. Výsledkom útoku psa bolo päť hlbokých rán po uhryznutí s priemerom až 5 cm, škrabance a prudká bolesť. Chlapec s krváčajúcou nohou hľadal pomoc u príbuzných, ktorí si v prvom momente mysleli, že ho zrazilo auto. Okamžite ho odviezli domov a potom do nemocnice na Kramáre. Na chirurgii nechceli veriť, že chlapca pohryzol v takomto rozsahu pes. Predtým však absolvoval vyšetrenie na infekčnom oddelení, kde rodičov upozornili, že pes musí byť vyšetrený veterinárom, a to najneskôr do dvadsaťštyri hodín, v opačnom prípade chlapcovi hrozí hospitalizácia na infekčnom oddelení. Po ošetrení rodičia vyhľadali veterinára a spolu s ním išli hľadať majiteľa psa. V tom čase už bol pes opäť doma. Majiteľka im ukázala preukaz o očkovaní, našťastie bol zaočkovaný, avšak pes musel byť i tak veterinárne vyšetrený. Pani tvrdila, že sama sa psa bojí a syn - majiteľ psa - momentálne nie je doma. Možno v obave pred uhryznutím ďalších osôb nechcela veterinára pustiť k psovi. Nešťastní a oprávnení i podráždení „pri bráne stoja“, upozornili pani, že psa musí veterinár vyšetriť i keby mali prísť s policajtami. Podľa slov matky mestskí policajti na jej žiadosť, aby asistovali pri vyšetrení, nereagovali a k domu majiteľa psa ani neprišli. Našťastie majiteľ psa v dohodnutom čase dal psa vyšetriť a ukázalo sa, že je zdravý. Rodičia sa obrátili na policajné oddelenie PZ

Ustanovenia VZN č. 21 o vytváraní životného prostredia na území mesta Stupava z 1.3. 1994

§ 19 Chov a držanie psov
2. Prenášanie alebo vodenie psov je zakázané:

a/ do priestorov, kde je zakázaný ich chov alebo držanie
b/ na detské ihriská, kúpaliská, športové zariadenia, cintoríny
c/ na všetky miesta opatrené upozornením na zákaz vodenia psov.

3. Na verejných priestranstvách, na dvoroch obytných budov a na ich chodbách možno psom vodiť iba na vodítku, pričom musia mať ochranné koše.

§ 20 Povinnosti chovateľov psov
2. V záujme zachovania hygieny, čistoty verejných priestranstiev, ochrany verejného poriadku, bezpečnosti a dobrého občianskeho spolunažívania je chovateľ povinný

a/ držať psa v čistote, opatřit psa náhubkom a vodiť ho na vodítku v spoločných priestoroch, na verejných priestranstvách a v hromadných dopravných prostriedkoch
c/ dbať na to, aby pes neznečisťoval okolie a nepoškodzoval verejnú zeleň, odstrániť psom spôsobenú nečistotu / výkaly/
e/ dať psa, ktorý pohryzol človeka, bezodkladne prehládnuť veterinárovi, dodržiavať nariadenie o prehládke psa, v opačnom prípade znáša v plnej miere trovy spojené s liečbou postihnutého a regres / bolestné /
f/ venčiť psa len na tých častiach verejných priestranstiev, ktoré sú na to vyznačené a prislúšne označené.

§ 21 Zvláštne povinnosti na úseku veterinárnej starostlivosti

1. Odbornej asanačnej organizácii / Asanačný ústav Senec/ musia byť ohlásení a odovzdaní psi:

SR, kde im povedali, že ide o ublíženie na zdraví, chlapca vypočuli a požiadali rodičov, aby priniesli potvrdenie od ošetrojúceho lekára. Od tej doby každý druhý deň rodičia chlapca absolvovali kontroly u lekára, rany sa veľmi pomaly hoja, pričom minimálna doba liečenia je 3-4 týždne. Pravdepodobne bude potrebná i plastická operácia, nakoľko rana na lýtku je veľmi hlboká. Rodičia, obaja zamestnaní, striedavo čerpali očereku, dovolenku...

Zarážajúca je skutočnosť, že v tomto období len na Kramároch boli ošetrené ďalšie tri deti zo Stupavy, ktoré pohryzli psy. Je to azda nemožné? Nečítate sa byť

a/ nájdení alebo túlaví, ktorých majiteľ nie je známy
b/ ktorí zostali po chovateľoch
c/ určení na odňatie alebo odstránenie.

Priamu asanačnú vykonáva Asanačný ústav Senec na požiadanie MsÚ Stupava a veterinárnej služby. Odchyt túlavých psov vykonáva Mestská polícia v súčinnosti s veterinárnym lekárom.

2. Psi nájdení alebo túlaví, ktorých majiteľ nie je známy alebo ktorí sú určení na pozorovanie pre pohryznutie a majiteľ nevie zabezpečiť ich izoláciu, budú prislúšnú dobu pozorovaní na zvláštnom mieste, ktoré určí MsÚ Stupava v súčinnosti s veterinárom mesta. Cieľom tohto opatrenia je zabrániť rozširovaniu nákazlivých chorôb, zvlášť besnoty. Podľa okolností môže sa na základe rozhodnutia veterinára nariadiť a vykonať likvidácia psa.

3. V prípade, že sa chovateľ prihlási o psa počas pozorovacej doby /14 dní/, tento mu bude vydaný, ak nie je podozrenie nebezpečenstva prenosu nákazy.

§ 23 Zvláštne ustanovenie pre chov psov

1. Chovateľ psa je v plnom rozsahu zodpovedný za škodu spôsobenú psom a má povinnosť nahradiť ju podľa všeobecne platných predpisov.

§ 33 Záverečné ustanovenia

1. kontrolu dodržiavania tohto nariadenia vykonávajú orgány mestskej polície a mestského úradu v spolupráci s orgánmi štátnej správy, komisie životného prostredia a ochrany verejného poriadku, prípadne iné osoby a orgány poverené mestským úradom.

2. Nedodržiavanie ustanovení tohto nariadenia sa postihuje, ak aj nejde o trestný čin, ako priestupok podľa Zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch.

ohrození psami pobežujúcimi v svorkách po Stupave? Nevideli ste to na vlastné oči? Keby to boli povedzme typu „pouličná zmes“, akože prirodzene bezprízorní psy, ale kdeže, to je ako na výstave psov pri „voľných jazdách“ od vlčiakov cez boxerov, dalmatincov až po dogy. Prejdite sa Zámočným parkom, prejdite sa pri bytovkách, nie po trávníku, lebo by ste stúpili do niečej vizitky, nepúšťajte deti na pieskoviská, ani neviete ako im to môže hrozne ublížiť! A neľakajte sa „proslím, veľkých psov bez náhubkov, veď ony nikoho ešte nepohryzli sú priateľskí a hraví. Cap, cap - zacapkaný od veľkých láb a prizdobení slinami sa často nezmôžete ani na

slovo. Veď vy nechápete, že pes je najlepší priateľ človeka?! Dúfam, že som nepohol žičou aj tých majiteľov psov, ktorí dodržiavajú pravidlá pre chov domácich zvierat a sú natoľko slušní, že uznávajú právo ostatných existovať popri nich a ich psovi. Vážení priatelia, ale sú tu aj deti, ktoré nevedia reagovať, nevedia sa brániť a ich bolesť nestojí za žiadneho psa! Tu neobstojí žiaden argument ani pseudoláaska k nemej tvári, ak je na úkor vzťahu k človeku. Pochopiteľne, môže sa stať, že pes utečie z domu, ale povinnosťou majiteľa je ho ísť hľadať a nečakať na následky, ktoré útek psa spôsobí. To zvierata to nemôže, že ho nikto nehľadá. Práve za to musí niesť následky a dôsledky konania psa jeho majiteľ a to bez pardonu! Azda si nebudeme sťažovať psovi a vysvetľovať si niečo so psom! V tom je alibizmus majiteľov, ak sa chcú vyhovárať na to, že utiekol, že neprišiel, že dokonca sa len hral... Ďalším problémom, ktorý sa v tomto prípade ukázal opäť v plnej nahote, je nečinnosť kompetentných orgánov. Občan sa v takomto prípade nemá na koho obrátiť, aby získal pocit, že je niekto na jeho strane. Stále platí všeobecne záväzné nariadenie mesta Stupava, ktoré presne rieši postup i zodpovednosť za jeho uplatnenie. Skutočnosť, že sa neuplatňuje, o čom svedčia túlaví psi po Stupave a takéto prípady ohrozenia a ublíženia na zdraví, je alarmujúca. Nie je predsa normálne, aby sme mali strach chodiť po ulici, uskakovali pred psami a obávali sa o bezpečnosť našich detí. Skutočne sme tak bezmocní, že v tejto veci sa nedá urobiť viac, len donekonečna o nej písať v Stupavane? Tu na tomto papieri končí záujem a s nikým to ani nepohne. Zostáva nám len čakať, kedy si nás nájde nejaký pes, aby si len tak zahryzol?

Vážení priatelia, nepíšem proti majiteľom psov, nepíšem proti psom a zvieratám. Všetko živé je na svete preto, aby malo právo na život. Píšem proti bezohľadnosti, arogancii, nevlídnosti a nezákonnému dôsledne vyriešiť tento zdĺhavý problém, z ktorého sa pomaly stáva konfliktná situácia. Prítom zdôrazňujem, že existuje platný systém opatrení, ktorého dodržiavanie má predchádzať práve takýmto vyostreným situáciám a konfliktom. Zároveň žiadny zákon, predpis alebo nariadenie nemôže byť dostatočne účinné a užitočné bez pôsobenia medzilidských vzťahov. Bez tolerance, bez rešpektovania ostatných ľudí tak, aby neboli obmedzovaní konaním iných. - ps -

Opýtali sme sa za vás...

V Stupave pôsobí obvodný veterinárny lekár dr. Robert Kazarka, ktorý ako štátny veterinárny lekár je poverený ochranou územia Stupavy, Mananky a Boňinky pred veľmi nebezpečnými nákazami prenosnými zo zvierat na človeka. Zároveň vykonáva veterinárnu prax a má určité povinnosti i v prípadoch napadnutia človeka zvieratom. V súvislosti s prípadom Lukáša sme dr. Róberta Kazarku požiadali o rozhovor.

Stupavan: Ak niekoho pohryzie pes, okamžite zmení názor na akékoľvek priateľské spolužitie človeka a psa. Dostane strach, pretože niečo tuší o besnote... Trpí len poškodený. Zvíra ako keby za nič nemohlo a majiteľ? Aké sú teda povinnosti majiteľa psa v prípade, že pes ohrozí alebo ublíži na zdraví inej osobe?

Dr. Kazarka: Chcel by som čitateľov informovať, že besnota je skutočne veľmi nebezpečná nákaza, ktorú možno bez problémov preniesť na človeka. Klinická forma besnoty je neliečiteľná a smrteľná. Jediná možnosť ochrany je preventívne očkovanie mäsožravcov.

A tu začína zodpovednosť a povinnosť majiteľov psov a domácich zvierat, ktoré striktné ukladá veterinárny zákon. V prípade, že pes niekoho uhryzol, majiteľ je povinný okamžite a najneskôr do 24 hodín predviesť zvíra na vyšetrenie alebo zabezpečiť privolanie veterinárneho lekára. Povinnosť platí aj napriek tomu, že bol pes v nadnom termíne a načas zaočkovaný proti besnote. Postupuje sa tak preto, lebo 4% populácie mäsožravcov netvorí po očkovaní protilátky. Táto skutočnosť je alarmujúca najmä v Stupave, kde z hľadiska na to, že vlní bola Stupava vyhlásená ako ohnisko nákazy besnoty a okresný veterinárny lekár evidoval vtedy 450 kusov psov, v tomto roku 21. marca bolo zaočkovaných len 229 kusov. Vyzývam touto cestou chovateľov psov a mačiek, ktorí si nespĺnili povinnosť vyplývajúcu zo zákona, aby využili možnosť a priviedli zaočkovať psov i mačky do ordinácie v areáli Domova dôchodcov denne od 15.00 - 18.00 hod, v sobotu v čase od 9.00-10.00 hod. Varujem majiteľov psov aj z toho dôvodu, že začiatkom februára t.r. bola odchytená líška, ktorá vošla do dvora bytového domu na Zdravotníckej ulici a dostala sa až ku koterku psa. Teda prechádzala ulicami, záhradami, dvormi Stupavy a mohla kontaktovať domáce zvieratá. Na psov, ktorí nie sú vakcinovaní v nadnom termíne vakcinácie, v prípade, že by obec bola

vyhlásená za ohnisko nákazy besnoty, sa vzťahuje opatrenie podľa ktorého môžu byť utratení. Vráťme sa však k majiteľovi psa a jeho povinnostiam. Zákon ukladá majiteľovi udržať psa po dobu 5 dní od pohryznutia, a to takým spôsobom, aby nemohol nikoho poraniť ani uniknúť a každú zmenu v jeho chovaní je povinný hlásiť veterinárnemu lekárovi. Majiteľ je povinný spolupracovať s poškodeným až do jeho úplného vyliečenia a urovnania celej záležitosti. Majiteľ psa je tiež povinný uhradiť všetky náklady spojené s vyšetrovaním, karanténizovaním psa, a je povinný odniesť výsledok vyšetrenia - veterinárny atest na príslušné infekčné oddelenie. Teda zákon predpokladá spoluprácu a záujem zo strany majiteľa psa na riešení prípadu. Podľa mojich skúseností mesačne sa vyskytnú 2-3 prípady vyšetrenia psa z dôvodu uhryznutia.

Stupavan: Najrozumnejšia a najúčinnnejšia a v tomto prípade i bezbolestná by bola účinná prevencia, alebo také opatrenia, ktoré by minimalizovali ohrozenie zdravia. Ako by ste ju hodnotili v našom meste z Vášho pohľadu - odborníka i osoby zodpovednej za prevenciu pred nákazami?

Dr. Kazarka: Mesto prijalo predpis - Všeobecne záväzné nariadenie č. 21, v ktorom sa v súlade so zákonmi a vyššími predpismi upravujú povinnosti i práva chovateľov domácich zvierat. Zároveň sú tu určené nositeľia zodpovednosti a práva kontroly uplatňovania tohto predpisu na území mesta Stupava. S jeho uplatňovaním začali príslušníci mestskej polície, keď zakúpili narkotizačnú zbraň. Boli zaškolení na Vysokej škole veterinárnej v Košiciach, ako zbraň používať, kedy je jej použitie účinné / zásah do svaloviny/ atď. Pravdepodobne skutočnosť, že technicky nezvládli manipuláciu s touto zbraňou, ich odradilo od jej ďalšieho používania. Navyše ak opatrenia neboli dotiahnuté systematicky, teda ak by aj psa ušepali, nebolo miesto a priestory, kde by ho karanténizovali. Jednoznačne neboli doriešené podmienky pre umiestnenie a vyšetrenie takéhoto psa, pre jeho karanténu v objektoch s dodržaním hygienických predpisov, pre jeho výživu, starostlivosť a následné postaranie sa o umiestnenie zvieratka k ďalšiemu majiteľovi.

Pre porovnanie môžem uviesť skúsenosti z Malaciek, kde mestskí policajti úspešne používajú narkotizačnú zbraň. Čo treba urobiť v Stupave? Príslušníci

mestskej polície sa musia naučiť správne používať narkotizačnú zbraň na odchyt túlavých psov. Zároveň sa musí vyriešiť umiestnenie a vybudovanie karanténnych boxov cca 15 kusov s predpísaným hygienickým vybavením a ošetrojúcim personálom. Vyriešiť otázku financovania výživy odchytených zvierat / na jedno zvíra napr. v Malackách predstavuje kŕmny deň 35,- Sk, pričom kŕmení 3x denne/. Najlacnejšie zo všetkých opatrení je začať s účinnou osvetou. Informovať chovateľov psov a mačiek o zásadách hygieny, výživy, veterinárnej starostlivosti zvierat. Nestačí kúpiť si čo najdrahšieho psa, vedieť jeho plemeno. Zvíra je živý tvor, nie hračka, a ako také potrebuje všestrannú starostlivosť a vyžaduje si pozornosť. Zanedbanie napríklad výcviku a výchovy k určitému sociálnemu správaniu sa vedie k reakciám, ktoré často zaskočia i majiteľa psa. Mať psa, to nie je výsada alebo prestíž, je to predovšetkým veľká zodpovednosť.

rozhovor pripravil: Pavel Slezák

Ako prejavujeme úctu k zosnulým

Po skončení zimného obdobia a po príchode teplých slnečných dní sa krajina postupne zaodieva do sviežeho zeleného šatu. Tento každoročný prejav príchodu jari možno sledovať i na cintorínoch mesta Stupava. Občania si hroby postupne upravujú, čistia od starších kvetinových a ihličnatých výzdob. Na väčšine hrobov je vidieť starostlivú ruku milujúcich pozostalých, ktorí svojím konaním naplňujú časť svojich povinností: tieto pietne miesta udržiavať v čistote a tiež sa na nich patrične správať. Ďalšou úlohou je plnenie si poplatkovej povinnosti k hrobovému miestu, čo je bližšie rozpisané vo VZN mesta Stupava č. 25 O cenách zriadenie užívacieho práva k hrobovému miestu a služby poskytované na cintorínoch mesta Stupava zo dňa 1.5.1995.

MsPTS Stupava ako správca mestských cintorínov sa tiež snaží svojím konaním prispieť k vytvoreniu dôstojného prostredia posledného odpočinku našich zosnulých formou poskytovania služieb, ako kosenie trávy, odvoz odpadu, zavedením rozvodov vody na všetkých cintorínoch a pod. Sú to všetky služby, ktoré si vyžadujú i určité náklady. Z pasportizácie hrobových miest na cintorínoch je z celkového počtu 1615 hrobov a urnových miest na starom stupavskom cintoríne uhradený poplatok len od 820 poplatníkov.

Ďalších 795 poplatníkov nemá od roku 1991 túto povinnosť splnenú. Cintorín v Máste má spolu 306 hrobov, z čoho poplatok neuhradilo 149 poplatníkov. Všetky poplatky sú uhradené len na novom cintoríne v Stupave. Podľa hore citovaného VZN mesta Stupava č. 25 stráca užívateľ právo k hrobovému miestu po neuhradení poplatku do troch rokov od poplatkovej povinnosti, ktorá prvýkrát vznikla v zmysle VZN mesta Stupava č.6 o poplatkoch za hrobové miesta zo dňa 1.8.1991. Zároveň chcem upozorniť užívateľov, že tieto poplatky sú hlavným zdrojom na úhradu služieb spojených s prevádzkou cintorínov / odvoz odpadu, úhrada faktúr za vodu a kosenie cintorínov/.

Pre informáciu oznamujeme, že poplatky je možné uhradiť v hotovosti v Dome smútku na Rímskej ulici v vedúcej pohrebničníctva (tel.5934519), alebo zloženkou, ktorú Vám na požiadanie vydajú tiež v Dome smútku. Po uhradení Vám bude vydaný kmeňový list k hrobovému miestu. Hrobové miesta, na ktoré ne-bude z dôvodu neuhradenia poplatku vydaný kmeňový list do 30.6.1998, budú označené na zadnej strane pomníka samolepiacou nálepkou.

Veríme, že užívateľia pochopia svoju povinnosť, ako prejav úcty k zosnulým, pretože tým finančne prispievajú na služby poskytované správcom cintorínov.

Naším spoločným záujmom je, aby cintoríny boli dôstojným miestom odpočinku našich zosnulých. J. Miššina riaditeľ MsPTS

Cintoríny v ohrození?

Miestom vyciňania zlodejov sa stali v poslednej dobe aj stupavské cintoríny. Z hrobov sa strácajú kvety väčšinou umelé a zlodeji sa nezastavia ani pred rozoberaním vencov.

Cintoríny sú miestom posledného odpočinku našich najbližších a nebolo by vhodné, keby sme očakávali, že ich budú strážiť policajti. Napriek tomu takéto vyciňanie je alarmujúce. Podozrenie padá na bezprízorné deti školského veku, ktoré sa snažia svoj lup speňažiť. Buďme všímavější a opatrnejší a keď vám niekto bude ponúkať umelé kvety za lacný peniaz, zamyslite sa, či nepochádzajú práve z cintorínov. Všimajme si aj deti, ktoré sa po cintorínoch potulujú, veď miesto posledného odpočinku predsa nie je ihriskom, po ktorom sa môžu preháňať!

KLUB MATERINKA

V každom z nás sú už od detstva skryté schopnosti vytvárať niečo nové a prejavovať svoju osobnosť. Ak u detí objavíme výraznejšie tvorivé schopnosti a podporujeme ich rozvíjanie, zvyčajne určia aj orientáciu v ich ďalšom živote. Možno málokto z občanov Stupavy okrem pedagogických pracovníčok materských škôl vie, že aj pri Okresnom úrade odbor školstva a kultúry v Malackách bol minulý rok otvorený klub „Materinka“. V tomto klube, ktorý zriadil kabinet predškolskej výchovy, prebiehajú klubové dni, kedy sa prezentuje niektorá materská škola z okresu svojou vý-

stavou prác, nápadov pre prácu s deťmi - námety podľa vlastného výberu. Práve 30.3. 1998 sa prezentovala v „Materinke“ naša MŠ Janka Kráľa v Stupave, s témou Veľká noc v MŠ - burza nápadov.

Tu sa odrazili zručnosti našich detí, ale aj učiteľiek. Množstvo výrobkov s veľkonočným motívom sa ocitlo v tomto klube, kde učiteľky ostatných škôl vyjadrili nad úrovňou výstavy svoje uznanie.

Určite výstava prispela k inšpirácii do ďalšej práce s deťmi.

Havránková Zdena, učiteľka MŠ J. Kráľa

Baroková kaplnka na Medených Hámroch

Pod vedením akad. maliara Milana Kubíčka už od roku 1990 prebieha rekonštrukcia a vlastne i záchrana barokovej kaplnky na Medených Hámroch. V spolupráci s bývalou majiteľkou Medených Hámrov p. Weiszovou a za pomoci ľudí, ktorých dokázal presvedčiť a zapáliť pre záchranu tejto sakrálny pamiatky, práce pokračujú a fasáda kaplnky sa zaskvela v pôvodnej kráse. Nešlo však len o fasádu, to je len vonkajšia stránka rekonštrukcie. Zreštaurovaná bola šindľová strecha a krov, vežička, obvodové múrivo kaplnky atď. Myšlienka zachrániť a zreštaurovať kaplnku získala podporu i Nadácie H. Forda, ktorá podporuje podobné iniciatívy udelením Ceny Henryho Forda. Je zaujímavé, že iniciátori získali cenu za reštaurovanie. S pomocou i týchto financií sa podarilo, to čo okoloidúci môžu len obdivovať. So súčasným stavom bol oboznámený predseda Finančnej komisie a Komisie pre životné prostredie a verejnú politiku spoločnosti Ford Motor Company p. William Clay Ford jr., ktorý v ďakovnom liste uviedol: „Ďakujem

Vám za Váš podiel na reštaurovaní barokovej kaplnky v karpatských vrchoch na Slovensku. Teraz chápem, prečo ste takí vzrušení pri dokončovaní. Postup na obnove je pozoruhodný. Spoločnosť Ford Motors je hrdá na to, že môžeme povzbudiť a odmeniť iniciatívy, ktoré ochraňujú naše životné prostredie, zachovávajú prírodné zdroje a reštaurujú cenné hodnoty kultúrneho dedičstva vrátane Vášho projektu na Slovensku. Ako vstupujeme do pätnásteho roku, dúfam, že „Cena Henryho Forda za reštaurovanie“ bude pokračovať ako prameň inšpirácie a povzbudení pre ostatných.“ Citácia z listu je azda najlepším ohodnotením toho, čo z vlastnej iniciatívy sa

podujal vykonať p. Milan Kubíček. Pre lepšiu predstavu, čo to vlastne

Divadlo Romathan v Stupave

Rómske divadlo Romathan z Košíc, priamo po absolvovaní súťaže Divadelňa Nitra, zavŕta dňa 29. mája do Stupavy. Po prvýkrát v histórii zažijeme rómske divadelné predstavenie - baladu Zvädnutá ruža - Muradi ľudí. Autorka poviedky Soňa Samková v nej citlivo rieši večný problém lásky, tentoraz medzi dievčinou z kočovného cigánskeho tábora a mladým zemanom. Tak ako je ťažké krotiť prírodné živly, nedá sa skrotiť búrka v srdci, ktorá sa derie von, začína byť problémom - nielen jej dvoch milujúcich obetí, ale aj spoločnosti, rozdielnej svojimi názormi a predsudkami. Dej vložený do balady, odohrávajúci sa v 18. storočí, no aktuálny... Baladu režiruje pán režisér Juraj Svoboda a je plná silných hereckých výkonov, prekrásnej hudby a piesní. Dojímavý príbeh lásky vás prinúti i plakať. Pozývame vás na nevedný zážitok v piatok 29. mája od 20.00 hod v Kultúrnom dome v Stupave. predpredaj vstupeniek v kancelárii KD denne od 4. mája.

Parkovanie v zeleni ?

Na ulici Ferdiša Kostku, najmä v čase obeda, nájdete parkovať nákladné automobily po oboch stranách vozovky. Zarážajúce je však to, že parkujú aj na trávniku a kolesami už pri ceste, v mäkkej pôde, stačili vyhlbiť dosť hlboké jarky, v ktorých zvykne stáť voda. Nič proti tomu, že hladní a smädni vodiči idú sa občerstviť do blízkej reštaurácie. Avšak parkovanie v trávnikoch v Stupave zatiaľ nie je dovolené. Navyše vozovka je vďaka takto odstaveným autám neprehľadná a niekedy až ťažko prejazdná. Zvlášť, ak nejde o miestnu komunikáciu, ale o štátnu cestu.

Stupavská hymna

Veselá muzika zo Stupavy úspešne reprezentuje naše mesto a miestnu kultúru. V tomto roku si navyše pripomíname 50. výročie založenia dychovej hudby v Stupave, na ktorú tá dnešná nadväzuje a pokračuje v jej tradícii. Muzikanti z Veselaj muziky sa okrem interpretácie venujú aj vlastnej tvorbe, čoho dôkazom je mg kazeta, ktorú vydali v roku 1996. Kapelník a umelecký vedúci Veselaj muziky zo Stupavy p. Stefan Veselý je autorom hudby k jedenástim piesňam a okrem iného aj autorom piatich textov. Okrem iného zložil hudbu a napísal text stupavskej hymny „Stupavo, ti, Stupavo ...“, ktorý uverejňujeme:

Stupavo, ti, Stupavo,
Stupavo, ti Stupavo, moja drahá,
na teba si veru každý zaspomína.
/ Zaspomína si tam, kde sa narodzu,
kde ho jeho maminky huas každé ráno budzu./
Ket obejdeš dokoua aj svjet ceuf
u svej rodnej zemi daleko vzdálenf
/ Nenf místa kde Stupavi podobnej,
Stupavi tej našej rodnej,
Stupavi prekrásnej./
Tá rodná zem, to je zem, co je pro nás
a k ní patrf láska vjerná túžba moja
/ Nenf krajšf kút, jak ket sa zaspfvá :
Stupavo, Stupavo rodná,
láska si ti moja./

Múdrosti o víne

- Každý vinár vie, kto doplaca na vlastnú hlúposť.
- Víno je nenáročná pohonná látka, ktorá nepotrebuje stavané cesty, stačí mu len smer
- Lepšia fľaša tramínu, ako stúpiť na mínu
- Vína sú ako ženy, čím viac cudzie učarujú, tým viac vlastné dokážu rozčarovať. (rp)

Výstava v Malackách

Pod záštitou Dolnozáhorského kultúrneho centra v Malackách sa konala výstava Veľkonočné tradície dolnozáhorského regiónu. Na výstave bola vďaka výšivkárskej krúžku pod vedením p. M. Hardenovej zastúpená i Stupava. Výšivky našich zručných žien boli skutočnou ozdobou výstavy, na ktorej sa prezentovali i niektoré obce okresu. Výstava bola otvorená za prítomnosti štátneho tajomníka Ministerstva kultúry p. Pánisa. V kultúrnom programe vystúpili deti folklórneho súboru Slnecnica z Gajár.

Veľkonočná výstava

Vo výstavnej sieni Kultúrneho domu v Stupave bola za prítomnosti primátora mesta otvorená výstava veľkonočných výšiviek a kraslíc. Treba oceniť skutočne až umeleckú zručnosť výšivkárov, ktoré dokážu vyčariť jemné a veľmi náročné výšivky. Čerpajú i z tradičných vzorov a uchovávajú tak čaro výšiviek našich starých mám. MO MS v Stupave podporuje aktívnu činnosť krúžku p. Hardenovej, ktorá napokon ako jediná sa ujala pokračovať v tejto na čas náročnej činnosti.

Zlatý gaštan - súťaž populárnej piesne

Mestský dom kultúry vo Vranove nad Topľou nadväzuje na tradíciu uplynulých ročníkov súťaže spevákov - amatérov "Zlatý gaštan", ktorej XVI. ročník sa uskutočnil 5. - 6. septembra 1998. Súťažiaci sa predstavujú dvoma skladbami. Prihlásení sóloví speváci sú povinní do 15. mája 1998 doručiť nahrávky svojich skladieb, s ktorými chcú súťažiť a nahrávku svojho hlasu. Prihlásiť sa môžu záujemcovia nad 15 rokov. Podklady pre súťažné skladby zhotovuje nahrávacie štúdio. Bližšie informácie v kancelárii Kultúrneho domu v Stupave.

Výročie oslobodenia Stupavy

Čas je neúprosným sudcom a

zároveň milosrdným liečiteľom rán. Päťdesiat tri rokov od mimoriadnej udalosti - oslobodenia Stupavy Sovietskou armádou zanechali v nás mnohé stopy a náš postoj prekonal prudké zmeny pohľadu na skutočnosť, ktorá nie je legendou, ale holým faktom. Fakty nepodliehajú skaze, skôr podliehajú ideologickým vplyvom, ktoré dokážu so všetkým zamávať, poprevracať, raz pridať gloriolu a raz znamenie zatratenia. Faktom však zostáva, že bola vojna, že Slovensko a Európa boli obsadené hitlerovskými vojskami. Faktom zostáva, že z Východu na Západ postupovali sovietske vojská, ktoré podrobeným národom krvou vykúpili slobodu. Faktom zostáva, že boje o Stupavu si vyžiadali obeť na ľudských životoch. Okrem iných tí traja sovietski vojaci navždy dosnivali svoj sen a sú pochovaní na Obore. Pri ich pomníku sa konala 3. apríla pietna spomienka. V pokojnom šumení rašiacich stromov, tak ako vtedy, keď vyhasli ich životy, sa prebúdzala príroda k novému životu. Vojaci, ktorých doma niekto čakal, zomreli za našu slobodu. Bez nároku na poctu, chválospevy, tak ako tisíce ďalších... Aspoň pri čítaní týchto riadkov, spomeňme si, že naša sloboda stála niekoho život.

Nemusíme myslieť na milióny obetí, ťažko si ich predstaviť, ťažko rozumom pochopiť, postačí myslieť na tých troch.

Kráľovná detských čitateľov

V nedeľu 5. apríla sa v sobášnej sieni MsÚ uskutočnilo za prítomnosti primátora mesta vyhodnotenie súťaže o Kráľovnú detských čitateľov Stupavy pre rok 1998. Na slávnostné popoludnie boli pozvaní všetci čitatelia, ktorí sa do súťaže zapojili a úspešne vynešili súťažné otázky, ich rodičia, zástupcovia ZŠ a ďalší hostia. Primátor mesta Ing. A. Daráš v príhovore okrem iného povedal: „Podujatie sa snaží zaujímavšími formami predstaviť knihy a čítanie a oživiť záujem detského čitateľa o čítanie. Knihy sú bohaté na inšpiráciu i príklady pozitívneho a tvorivého myslenia. Ukazujú príbehy, či už skutočné alebo fiktívne, ukazujú, ako konať, ako

nešit problémy, sú poučením i zábavou. Predovšetkým detské knihy formujú vzťah tých najmladších k písanému slovu a pomáhajú im orientovať sa vo svete plnom otázok a hľadania riešení. V knihách sa dajú nájsť odpovede, postoje a motiváciu k tvorivosti, k vlastnému postojovi a odhodlaniu nájsť si svoj názor.

Áké je to len dôležité v situácii, kedy nás všetkých často ohurujú a ohlupujú slaboduché televízne senály, komiksové príbehy, v ktorých by sme márne hľadali niečo poučné a prospešné. Je už raz taká doba, že sme tomuto tlaku vystavení my dospeli a bohužiaľ i naše deti. Veď oveľa jednoduchšie je sadnúť si pred televízor a nechať sa unášať programom ako začať čítať knihu a lúskat jej tajomstvo.

Nepomôžu mravné ponaučenia ani dobre mienené rady, ak deťom neukážeme vlastný príklad, ak deti nepodporíme a neprebudíme v nich záujem o dobré knihy. V tom spočíva nezastupiteľná úloha nielen školy, ale predovšetkým rodiny, ktorá naďalej zostáva nenahradiiteľným podnetným a inšpiratívnym prostredím. Výsledkom Vášho pôsobenia, vážení rodičia, je fakt, že sme sa dnes stretli a spoločne prežijeme slávnosť ocenenia Vašich detí. Vážim si takéto stretnutia, ktoré sú kontrastom k tragickým skúsenostiam mnohých rodín, ktoré bojujú so závislosťami svojich detí.

Sme svedkami smutných skúseností, ktoré sú výsledkom bohužiaľ aj nedostatočného záujmu rodičov o svoje deti, o ich problémy a predovšetkým o to, ako a kde ich deti trávia voľný čas.

Deti sú našim zrkadlom, kedykoľvek sa na ne pozrieme odráža sa v nich to, čo sme do nich vložili. Nielen to, čo sme im dali po stránke materiálnej, ale predovšetkým, koľko času, toho nezaplátiteľného času, sme im dokázali venovať."

Po príhovore vedúca knižnice p.

Obadalová spolu s primátorom odovzdali súťažiacim knižné odmeny a diplomy. Za I. stupeň ZŠ boli ocenení žiaci: Lukáš Trebický 4.B, Tomáš Sokol 4.A, Patrik Beleš 4.A, Štefan Chromík 4.A, Lenka Belešová 3.B, Michal Sokol 3.A, Monika Sarkanyová 4.B, Robert Tadam 4.C. Za II. stupeň ZŠ to boli žiaci: Veronika Smrčková 6.A, Veronika Chromiková 6.A, Jana Beerová 7.A, Jana Jánošíková 5.B, Libuša Puškárová 6.C, Kristína Kopáčová 7.A, Martina Tadamová 5.A, Veronika Filpíková 5.C. Kráľovnou detských čitateľov Stupavy sa pre rok 1998 stala Kristína Cidylová zo 7.A, ktorá získala vo finále najviac bodov a zároveň bude reprezentovať stupavské deti na Sneme kráľov detských čitateľov v Košiciach. Po „korunovácii“ novej kráľovnej boli deti pozvané na malé občerstvenie. Organizátori súťaže blahozelajú všetkým, ktorí sa do súťaže zapojili a tešia sa na tretí ročník súťaže v roku 1999.

(foto: Kráľovná detských čitateľov, Kristína Cidylová pri „korunovácii“.

-ob-

Inšpirácia pre celoslovenskú súťaž

S potešením sme prijali správu o tom, že vydavateľstvo Mladé letá, inšpirované nami poriadanou literárnou súťažou venovanou pamiatke spisovateľa Ruda Morica, vyhlasuje prvý ročník celoslovenskej súťaže pod názvom „Príroda je život pre každého“. Mestská knižnica R. Morica v Stupave už po tretí rok organizuje túto súťaž pre školy okresu Malacky a rodného mesta spisovateľa - Sučany. Dobrá organizácia súťaže, záujem žiakov a podpora škôl, boli presvedčivým dôkazom opodstatnenosti a životaschopnosti súťaže v celoslovenskom merítku. Prevzatie tejto myšlienky, zachovanie názvu i uvedenie nšej knižnice v tejto súťaži je pre nás vysokým ocenením a uznaním našej práce. -msks-

Kalendárium

PhMr. ÁKOŠ RAYMAN

PhMr. Ákoš Rayman sa narodil v Stupave 4. 3. 1890. Stupavský lekárnik. Jeho otec bol Ján Rayman (1855-1923), matka Mária, rod. Ritlová (1861-1936), manželka Karolína, rod. Símetová (1885-1977). Mal syna Miloša Raymana (1924-1996), taktiež lekárnik. Farmáciu študoval v Budapešti, v roku 1910 ukončil štúdiá titulom PhMr. Pracoval ako lekárnik v Klagenfurte a v Berne. Od roku 1920 pracoval ako lekárnik v Stupave. Vyučoval farmáciu na praktíkanskej lekárnickej škole v Bratislave. Bol jedným zo zakladateľov farmaceutického štúdia na bratislavskej univerzite a členom, od roku 1938 predsedom Zväzu lekárnikov Slovákov a predsedom redakčnej rady časopisu Slovenský lekárnik. Starší obyvatelia Stupavy si určite pamätajú na jeho lekárňu, ktorá bola na Hlavnej ulici. Je to veľký dom (vila) vedľa reštaurácie „Karkulka“. Neskôr tu bola umiestnená na prízemí sporiteľna, dnes je tu predajňa „Promotor“. Zomrel 8. 9. 1951 v Rimavskej Sobotě vo veku 61 rokov, pochovaný je v Stupave na starom katolíckom cintoríne.

JOZEF RAUSCHER

Jozef Rauscher sa narodil 10. marca 1755. Jeho manželkou bola Anna, rodená de Troyer (1786-1831). Bol prísediacim súdnej tabule Bratislavskej stolice. Zomrel vo vysokom veku 83 rokov 12. januára 1838. Je pochovaný aj s manželkou na starom katolíckom cintoríne v Stupave.

JOZEF TROYER DE AUFKIRCHEN

Jozef Troyer de Aufkirchen sa narodil 13. alebo 15. marca 1730. Latinsky označený deň narodenia „Idibus“ znamená na Idy, t. j. 13. alebo 15. deň rímskeho kalendára. Vzhľadom na jeho funkcie (i iných Troyerovcov, pochovaných v Stupave) a ich predikát „de Aufkirchen“ možno usudzovať, že šlo o zemanský rod v službách Pálffyovcov. Jeho manželka bola Alžbeta, rodená de Sober. Bol prísediacim súdnej tabule Bratislavskej župy a stupavský panský (pálffyovský) panský provizor. Zomrel 5. marca 1820 a je pochovaný na starom katolíckom cintoríne v Stupave.

RÓBERT BINDER

Lesnícky odborník Róbert Binder sa narodil 27. 3. 1897 v Stupave. Pochádzal zo známej stupavskej

mlynárskej rodiny. Jeho otec bol mlynár Karol Binder, matka Františka, rodená Ščepánová. Mal deväť súrodencov. Študoval v Stupave, zmaturoval v roku 1916. Štúdiom v rokoch 1916-20 na Vysokej škole baníckej a lesníckej v Banskej Štiavnici získal inžiniersky titul. Po štúdiách nastúpil v roku 1921 ako zamestnanec Lesnej správy v Ľubochni, neskôr sa stal jej vedúcim. Tu pracoval do roku 1938. V rokoch 1942-45 pracoval na Ministerstve poľnohospodárstva v Bratislave. Od roku 1943 pracoval ako vysokoškolský profesor. Na Slovenskej vysokej škole technickej prednášal v rokoch 1943-46. V rokoch 1946-52 na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach, kde bol v rokoch 1946-48 dekanom Lesníckej fakulty a v rokoch 1949-50 rektorom. V rokoch 1952-63 prednášal na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene, kde bol i vedúci Katedry stavieb a zahrádzania bystrín. Je autorom a spoluautorom viacerých odborných publikácií, skrípt a štúdií.

Róbert Binder bol organizátorom lesného hospodárstva, najmä na Horehroní a uznávaným odborníkom v lesníckom stavebníctve. V roku 1967 odišiel do dôchodku, zomrel 83-ročný, 2. 12. 1980 v Modre.

FRANTIŠEK DRAŠKOVIČ

Narodil sa 5. 4. 1911 v Mäste, rovníkovi Šebastiánovi Draškovičovi (1889-1917) a Vilme Fusekovej (1878-1960). Mal štyroch súrodencov. Bol významným a uznávaným sochárom. Po ukončení školskej dochádzky sa učil v rokoch 1925-28 u stupavského kamenárskeho majstra Weinbergera, potom odišiel na štátnu sochársku a kamenársko-priemyselnú školu v Hořiciach (Čechy). Po štyroch rokoch odišiel potom na Akadémiu výtvarného umenia (AVU) v Prahe. Tu študoval v rokoch 1933-37 u profesora B. Kafku. Bol jediný Slovák, ktorý sa zúčastnil na duchovnej súťaži pri berlínskej olympiáde nad životnou sochou z patinovanej sadry „Atlét“, zhotovil ju v roku 1936. Po absolvovaní AVU ako štipendista rok pobudol v Ríme na Academia di Belle Arti u profesora Zanelliho, v rokoch 1939-45 pôsobil ako profesor kreslenia na gymnáziu v Novom Meste nad Váhom. Neskôr, v rokoch 1945-53 bol profesor kreslenia a dejín architektúry Štátnej priemyselnej školy stavebnej v Bratislave. V rokoch 1953-55 bol asistent Katedry dejín architektúry a modelovania SVŠT v Bratislave. Po roku 1955 pracoval ako slobodný umelec.

Bol ženatý s Máriou, rodenou Kroneraffovou (1924-?).

Zomrel 3. 6. 1979 v Bratislave, vo veku 68 rokov. Tvoril väčšinou zo sadry, patinovanej sadry, hlíny, bronz a pieskovca. Bol predstaviteľom neoklasickej orientácie. V rannej tvorbe sa venoval komornej, po roku 1945 monumentálnej tvorbe. Od roku 1938 bol členom Spolku slovenských výtvarných umelcov, od roku 1953 členom výtvarnej komisie zväzu a od roku 1971 bol členom komisie NV hlavného mesta SSR Bratislavy pre tvorbu životného prostredia. Roku 1966 bol odmenený cenou mesta Bratislavy za výtvarnú výzdobu Novej radnice a Divadla P. O. Hviezdoslava. Z jeho umeleckej tvorby bronzovú hlavu „Kurič“ z roku 1943-44, „Vzkriesenie“ z patinovanej sadry z roku 1944 a bronzovú bustu poetky Ľudmily Podjavorinskej z roku 1944 vlastní Slovenská národná galéria. Iné jeho diela sa dostali do Národnej galérie v Prahe. S jeho dielami na verejných priestranstvách sa môžeme stretnúť na rôznych miestach Slovenska, i v Bratislave. Okrem spomínaných a ocenených sôch z opuky na priečelí Divadla P. O. Hviezdoslava a dvoch reliéfov z pieskovca na Novej Radnici si môžeme obzrieť jeho dielo napríklad na ulici Vuka Karadžiča. Tu, v malom parčíku je umiestnená bronzová socha ženy - fontána z roku 1972. Na Račianskej ulici je to „Žena s dieťaťom“, pieskovec z roku 1967. Mnohí možno často prechádzajú okolo a nevedia, že sú to diela nášho rodáka Františka Draškoviča. - mg -

SKLENÍK GRÓFA KÁROLYIHO

Takmer zázrakom sa nám v parku zachoval skleník, ktorý bol súčasťou veľkého záhradníctva grófa Ľudovíta Károlyiho. Za to, že je v dezolátnom stave, sa môžeme poďakovať našmu nezájmu a nevedomosti. Pred úplným zničením ho zachránila snáď len jeho poloha. Nachádza sa totiž v málo navštevovanej časti parku za hasičskou zbrojnicou. Išlo o pomerne veľkú stavbu, ktorá mala tri presklené časti a vstup s kotoľňou. Celková dĺžka skleníka je 45 metrov a jeho presklená plocha zaberala 332 m². Hlavným správcom grófových záhrad bol Jozef Krupička. Narodil sa v roku 1874 v Malackách. Záhradníctvu sa vyučil u svojho otca Jozefa Krupičku (1834-1924), hlavného záhradníka kniežata Pálffyho v Malackách. Gróf Károlyi si ho

roku 1904 pozval do Stupavy. Vystriedal tak zrejme bývalého grófového hlavného záhradníka Jakuba Pospiecha, ktorý v tom istom roku zomrel.

Pod vedením Jozefa Krupičku usporiadali v spomínanom skleníku od nedele do piatku v dňoch 2. - 7. októbra roku 1927 výstavu ovocia a zeleniny. Podľa dobovej správy z novin vystavovali zeleninu všetkých druhov a prekvapujúcej akosti. Rovnako dobré zastúpenie malo aj kvetinárstvo, ktoré tvorilo rámec celej výstavy. K videniu boli krásne a mohutné palmy, exotické kvetiny, okrasné kvety ako napr. begónie, orchideje a iné. Najkrajšia vraj bola ovocinárska expozícia, ktorú dopĺňovala ukážka spracovaného a konzervovaného ovocia a zeleniny. Nechýbala tu ani zbierka domácej odbornej literatúry i obrázky rôzneho ovocia. Napriek tomu, že výstavu vôbec nepropagovali, navštívilo ju asi 2000 návštevníkov. Pre lepšiu orientáciu môžeme uviesť, že podľa sčítania ľudu z roku 1930 mala Stupava 3700 obyvateľov. Na výstavu prichádzali ľudia z najbližšieho okolia, ale i z Prahy a Brna. Osobne sa dostavil i Viktor Buchta, hlavný inšpektor ovocinárstva pre Slovensko. Výstavu pochválil a vyslovil želanie, aby Károlyiho správa záhrad podobné výstavy usporiadavala i v budúcnosti. Vstupné sa neplatilo, ale napriek tomu návštevníci dobrovoľne prispievali na dobročinný účel. Vyzbierala sa väčšia suma, ktorú venovali miestnym invalidom.

Podľa dobových fotografií skleníka a spomienok starších Stupavčanov sa v skleníku pestovali prevažne kvety, ktoré slúžili i potrebám miestnych občanov aj na výzdobu kaštieľa a kostola. Boli to drobné okrasné kvietky, citrusovníky, palmy a iné exotické kríky a kvety i rôzne druhy kvetov na predaj.

Vo vstupnej, nedávno vyhorenej časti sa nachádzala pec na drevo, ktorá bola zdrojom rozvodu tepla v skleníku. Tu mal vždy jeden zamestnanec celú noc službu a staral sa, aby v skleníkoch bola správna teplota. Na zavlažovanie skleníka slúžili vaňové rezervoáre na vodu, ktoré sa nachádzali v presklených častiach. Do dnešných dní sa z nich zachovali štyri.

Milan Greguš

Konc jak živé...

Išua sem vám po ulici a oproci mne takí bjesní pes, vičák jak tela a slintau. Stáua sem jak drevená, sciskua sem ruky v pjašt, reku eném pod, jak řa trefim kabelú zahineš. Právda mneua sem v kabeli nákup za tristo korún, ale co to je, eném taká troška naspodku, s tím bích mu neublžíua. Prešeu kolem mňa, obtreua sa o kabelu, jak kebi ju kelhú se slinama obléu, reku včil nech mi kúsne do zadnice a budem bjesná aj já. Vtem sa nará zjavili policajci vitáhli takí kvér vistrelli šipku, trefili sa do psa, pes odešeu do bezvje-domjá a já sem biu zachránená. Daa sem im za to zahrát. V mjestském rozhlasi.

Išua sem pri bitofkách, takí pazún stríkali po scenách se sprejem. Mám im povídat, nemám im povídat, potrebujem dostat cez hubu li mi znadajú a pujdem s puačem domú. V tem sa ozvau - co robíte?! - jak z jasného neba blesk. zas policajci a už ich krcsili a spovídali a tí soplivci menili barvu z červenej na zelenú a prosili o odpusceí a slubovali, že sa polepšá.

Sadziua sem na cinteri cigánki, už mneli aj kvjet a naráz tam, ale o tri hrobi dálej kukám dvje dzifcatká, reku ufám došli starence na hrob, pjekné od nich. Nedauo mi to, kukua sem lepší a oni tam volaco z váze vitahujú a šhubú to jak jatelinu. Co to nenecháte na pokoji, vášeho otca nepomodeného, na cinteri idete kradnúť. Spoza jedného kríža vikúkeu policajt. Schmateu ich a tí jačali na retu, že oni nic, že oni to eném sceli vilepšit, naaranžirovat, že sa to ve škole učili. Nic im nepomohuo, už ich védeu, že pujdú za rodičma, nech s nima porobjá porádek.

Večer sem išua Józine a tam pri školce, co to tam mneli takí eroplán, na chodníku zaparkované auřáki. Reku toto není v porátku, abi si kdosce parkovau kde-sce?! Zas sem prohraua, dojeři tam policajci, opisau čislo, nasadzili takú tú papuč lebo bot, nevím jak sa to poví. Případ uzavřiti Pachatel potrestani.

Naráz mňa volado drcá, že nechráp, nemožem spat. Strhua sem sa, reku co je. Nevjedezua sem gde sa nachádzám,

vikríkua sem- gde sem? A stari mi povída, vedláj mňa, pod duchnú. Ludé mne sa to šecko snívauo. Spocená sem biua jak dvera od chlěva, huava mňa začaua bolet až mi tak tikauo eném sem čekaua, kedí začnem zvonit jak budík. To biu sen, povídam starému, ále ten mňa obudziu eném proto, abi moheu zaspat. Já sem mneua po spaní a do rána sem hledzeua na platón a rozmišlaua sem, že gde sem to vidzeua, keť sa mi to eše aj snívauo. Nemohua sem si spomenút. Tuším nigde...

Zo športu**Ako sa darilo stupavským futbalistom**

V doterajších zápasoch IV.ligy hrali nasledovne: prvý zápas s TJ Blatné 22.3. na domácej pôde prehrali /1:0/, podobne to dopadlo i s Lokomotívou Rača dňa 29.3. Na zelenom trávniku Pozemných stavieb Bratislava 4.4. prehrali /2:1/ a prvé víťazstvo doma získali 12.4. nad TJ Vajnory, kde jasne prevýšili súpera /3:0/. Ďalšia prehra ich však čakala 19.4. v Senci s VTJ KOBÁ Senec /5:0/. V domácom prostredí remízovali 26.4. s TJ Rovinka /1:1/ za domácich dal gól Stano Orth. V sobotu 2. mája o 16.30 sa naši stretnú vo Vrakúni s TJ Vrakúňa a v stredu 6.5. o 17.00 zohrajú zápas doma s TJ Trnávka. Ďalšie zápasy na tento mesiac: Svätý Jur B 10.5., doma Jarovce 17.5., SC BTC Bratislava 20.5., 24.5. Stupava-Čunovo, Dunajská Lužná - Stupava 31.5. a v júni Stupava - Záhorská Bystrica /7.6./, Veľký Biel - Stupava /14.6./.

-rig-

Výsledky hádzanej

V tradičnom Záhoráckom derby v hádzanej, družstvo mužov hostilo súpera z Malaciek. Po vyrovnanom zápase sa hráči rozšli spravodlivou remízou 24:24 /10:12/.

Srdečne pozývame všetkých priaznivcov hádzanej na posledný zápas sezóny, ktorý sa bude konať 9.5./ sobota/ o 18.30 s družstvom z Martina.

-lvko-

Zo zápisníka polície

●Dňa 4.3. o 23.15 h preverila hliadka MsP telefonický oznam o požiarí stodoly v Stupave na Hviezdoslavovej ulici u p. T. Požiar našťastie zistili včas a svojpomocne ho rodina p. T. uhasila.

●Dňa 16.3. o 19.30 h bol ohlásený požiar v „Bindrovom sade“. K požiaru boli privolaní požiarnici, ktorí ho uhasili.

●Dňa 20.3. o 21.30 h pri kontrolnej činnosti hliadka zistila podozri-vo parkujúce vozidlo Lada 1500 bielej farby, oproti zlatníctvu na Hlavnej ulici. Pri obhliadke vozidla s dvočlennou posádkou, hliadka zistila, že na vozidle je rozbité vetracie okienko a poškodená splnacia skrinka. Vozidlo s posádkou odovzdala hliadka príslušníkom OO PZ Stupava.

●Dňa 26.3. o 17.00 bol ohlásený požiar v lokalite Žabáraň - skládka, kde za plotom skládky horelo smetie a tráva. Po obhliadke miesta boli k požiaru privolaní požiarnici.

●Dňa 29.3. bol ohlásený požiar na Rímskej ulici. Oheň z horiacej suchej trávy sa rozšíril až k lesíku. Privolaným požiarnikom z Malaciek sa podarilo oheň uhasiť.

●Dňa 4. 4. prevzala hliadka oznam, že pri elektrovoде za kofajnicami horí suchá tráva. Privolaní požiarnici oheň včas lokalizovali a uhasili.

●Dňa 6.4. o 9.40 h bola hliadke oznámená dopravná nehoda s ľahkými zraneniami na ul. Hlavnej pred predajňou Drogéria. K nehode bola privolaná dopravná polícia z Malaciek.

●Dňa 9.4. v skorých ranných hodinách bol hliadkou MsP pri pravidelnej kontrole pivničných priestorov v bytových domoch, objavený na ul. Budovateľskej spiaci muž p. M. Menovaný bol hliadkou z pivnice vyvedený.

●Dňa 11.4. o 20.00 h prevzala hliadka telefonický oznam o požiarí lesa nad novým cintorinom. Až do 21.30h asistovala hliadka požiarnikom z Malaciek pri likvidácii požiaru.

●Dňa 19.4. o 02.30 h bolo hliadke oznámené rušenie nočného pokoja v bytovke na ul. S. Chalupku č.11. Po príchode na miesto hliadka napriek dôkladnej kontrole nezistila pôvodcu rušenia nočného pokoja.

Začali prípravy Slávností kapusty

V sobotu 25. apríla boli v Kultúrom dome oficiálne odštartované prípravy druhého ročníka Slávností kapusty, ktoré sa uskutočnia v dňoch 2.-4. októbra 1998. Pôvodne plánovaný termín, ktorý bol uvedený na príležitostnom kalendári, sme museli z dôvodu konania parlamentných volieb /24.-25.9./ presunúť o týždeň

neskôr. Veríme, že počasie vydrží a slávnosti sa opäť vydaria. -mks-

Spoločenská kronika**Narodili sa**

Veronika Sokolová
Cynthia Cupperová
Nikola Kovačičová
Lucia Akantisová
Jakub Sláčík
Svetlana Kubenková

Opustili nás

Mária Rítoľská
Andrea Dúbravčíková
Jozef Šovčík
Štefan Suchý
Ing. Pavol Grúber
František Král

Zosobášili sa

Ivan Drahos a
Helena Marošová
Marian Mózsa a
Anna Kubličková
Peter Daráš a
Katarína Mészárosová

Čistili studničku

Členovia Klubu slovenských turistov v Stupave každoročne v apríli sa venujú upratovaniu turistických cestičiek a prírody vôbec. Veď uprostred prebúdajúcej sa prírody odpadky všetkého druhu, ako keby ešte viac zdôrazňovali, že do prírody nepatria. Desiatčlenná skupinka v sobotu 25. apríla čistila Hankeho studničku pod Pajštúnskym hradom. Papierov, plastových fliaš a plechoviek tu bolo až vyše miery. Vycistili a vyzbierali okolie studničky, ktorá svojou chladnou vodou uhasí smäd všetkým. I tým, čo tu za sebou zanechali a zanechajú takéto smetisko. -bo-

Máte program na Prvého mája?

- tradičné **Stavanie mája** s tanečnou zábavou v Stupavskej krčme, 30. 4. od 20.00 hod

- **futbalové derby** o „Prvomájový pohár“, Stupavskí hádzanáři - stupavskí „starí páni“ od 14.00 na štadióne TJ Tatran sponzori: ZO KSS Stupava a stupavskí podnikatelia

- **koncert miádežníckej skupiny VEGA** zo Zohoru na štadióne TJ Tatran / pri saune/ od 15.00 hod.